

سوزن دوزی و جایگاه آن در فرهنگ پوشش مردم بلوچ

محترم خسرویان^۱، *، علی محمودی عالمی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی پارچه و لباس دانشگاه غیر انتفاعی مارلیک نوشهر- ایران

۲- استادیار دانشگاه غیرانتفاعی مارلیک نوشهر - ایران

چکیده

در زمان‌های قدیم مردم کشورهای مختلف از لباس‌هایی استفاده می‌کردند که با شرایط فرهنگی و جغرافیایی آنها تناسب داشت و به همین دلیل استفاده مداوم آن در طول سال‌ها، باعث شد لباس‌های خاصی به عنوان لباس ملی آن کشور شناخته شود، در سال‌های اخیر توجه به لباس‌های محلی و یا آنچه به عنوان لباس سنتی معرفی شده است، بیشتر شده، اما چگونه می‌توان از لباس‌ها یا نقش‌های سنتی استفاده کرد و هویت ایرانی را در همین لباس‌های مدرن نشان داد؟ دست دوزی‌ها و تزئیناتی که همواره بر پارچه‌ها و تن پوش‌ها نقش بسته است نمایانگر علائق، اعتقادات و وابستگی‌های قومی و فرهنگی ملت‌ها در طول تاریخ این هنر اصیل بوده است. پوشاک سنتی بلوچ به دلیل کاربرد فراوانش ارزشمندترین سرمایه فرهنگی آنها است و بعد بصری هویت اجتماعی و فرهنگی این قوم را نشان می‌دهد. مهم‌ترین مشخصه پوشاک بلوچ، سوزن دوزی آن است که بر لباس‌های زنانه دوخته می‌شود. از این رو هدف از این مقاله شناخت سوزن دوزی و جایگاه آن در فرهنگ و پوشاک مردم بلوچ می‌باشد که اهداف جزئی دیگری از جمله: شناخت فرهنگ مردم بلوچ، پوشاک بلوچ و شناخت تزیینات استفاده شده در لباس مردم بلوچ بود که مورد بررسی قرار گرفته است. روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی تحلیلی و از نوع کیفی بوده که نگرش حاکم بر این تحقیق به صورت کتابخانه‌ای و تحلیلی و میدانی می‌باشد. در نهایت به این نتیجه رسیدیم که: در میان هیچ قوم عشایری دیگری در ایران این گونه نقوش هندسی بر پوشاک تبلور نیافته است.

واژه‌های کلیدی: سوزن دوزی، فرهنگ بلوچ، پوشاک بلوچ، نقوش سنتی

۱- مقدمه

سرزمین ایران پهنه‌ای عظیم و آکنده از فرهنگ‌های گوناگون است. اقشار، اقوام، گروه‌های متعدد زبانی و فرهنگی، اقلیت‌های مذهبی و غیر مذهبی، گروه‌های متنوع جماعتی این ترکیب را شکل می‌دهند. بخش قابل توجهی از این موزاییک فرهنگی به گروه‌های قومی آذری‌ها، کردها، لرها، ترکمن‌ها، طالش‌ها، مازندرانی‌ها، گیلک‌ها، عرب‌ها و بالاخره بلوچ‌ها- اختصاص دارد. تقریباً در همه جای ایران می‌توان وجود این اقوام را مشاهده کرد. بلوچ‌های ایرانی در استان سیستان و بلوچستان و به طور مشخص تر در بخش بلوچستان ایران زندگی می‌کنند.

شکل پوشش گروه‌های انسانی ارتباط مستقیمی با شرایط اقلیمی، فرهنگی و قومی هر منطقه دارد هم‌چنین معرف ذوق و هنر، آداب و سنت‌های جوامع بشری است. یکی از موضوعاتی که بیش‌از همه توجه انسان را در بدو ورود به سیستان و